

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2502758 Humanitats	OB	3	1

Professor de contacte

Nom: Nuria Estrach Mira

Correu electrònic: Nuria.Estrach@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: No

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Andrés Alberto Armengol Sans

Prerequisits

Assignatura obligatòria del tercer curs del grau d'humanitats, per tant no hi ha cap prerequisit.

Objectius

Es tracta de familiaritzar-se amb les problemàtiques filosòfiques desenvolupades al llarg de la història de la filosofia, concretament des del segle XV fins al segle XXI, on emergeixen singularitats d'enfocaments temàtics, mètodes d'anàlisi i conseqüències teòriques que han marcat la història del pensament occidental. Copsar els fonaments d'aquesta herència, ens permet fertilitzar millor noves perspectives. Amb aquesta fita, doncs, ens marquem tres objectius:

L'objectiu general és que l'estudiant d'humanitats copsi la inseparabilitat entre la filosofia moderna i contemporània i les humanitats, l'art, la ciència i la història en general. **L'objectiu específic** és proporcionar-li una formació doble: en primer lloc que sigui capaç d'identificar les problemàtiques filosòfiques, distingir els corrents, analitzar les metodologies i els seus fonaments conceptuals. En segon lloc, capacitar-li a analitzar críticament i amb rigor les problemàtiques contemporànies del segle XXI. **L'objectiu últim** és proveir a l'alumne/a d'eines filosòfiques que li permetin un pensament crític autònom que obri portes a un pensament creatiu actual. I fer-ho a través de la lectura, anàlisi i reflexió crítica dels textos clàssics de la filosofia moderna i contemporània.

Al finalitzar el curs, l'alumne/a ha de poder:

1. Copsar les problemàtiques filosòfiques específiques dels diferents corrents de la filosofia moderna i contemporània.
2. Identificar els diferents enfocaments dels autors de cada corrent filosòfic: mètodes científics i fonaments conceptuals.
3. Adquirir l'habilitat d'anàlisi i argumentació crítica filosòfica.
4. Desenvolupar un pensament crític actual des de les idees rigoroses que l'han d'acompanyar.

Competències

- Analitzar críticament la cultura de l'actualitat i les circumstàncies històriques en què s'inscriu.

- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.
- Utilitzar adequadament els recursos i les metodologies que s'empren en l'estudi de la cultura contemporània.

Resultats d'aprenentatge

1. Assenyalar i discutir les principals característiques del pensament definitori d'una època i emmarcar-lo en el seu context.
2. Assenyalar i resumir el contingut comú de diverses manifestacions de diferents àmbits de la cultura.
3. Elaborar un resum a partir d'un text donat.
4. Escriure en un text acadèmic utilitzant el vocabulari propi de la disciplina
5. Identificar els mètodes propis de la història de la filosofia i utilitzar-los en l'anàlisi de fets concrets.
6. Indicar els principals temes de la història de la disciplina.
7. Participar en debats sobre fets històrics respectant les opinions dels altres participants.
8. Sintetitzar els coneixements adquirits sobre l'origen i les transformacions experimentades pels diversos camps d'estudi de la disciplina.

Continguts

Primera part (50 %)

Els inicis de la filosofia moderna

Tema 1: El Renaixement i l'humanisme polític: la reivindicació de la dignitat humana - Giovanni Pico Della Mirandola

Tema 2: Primers intents de la secularització dels futurs Estats - Nicolau Maquiavel.

Debat entre racionalisme i empirisme

Tema 3. El racionalisme del segle XVII: el deduccionisme cartesià - René Descartes

Tema 4. La significació de l'empirisme anglès dels segles XVII i XVIII: l'associacionisme més enllà de les idees - David Hume.

La Il·lustració

Tema 5. Racionalisme il·lustrat del segle XVIII:

- 5.1. El criticisme o racionalisme crític - Immanuel Kant
- 5.2. Teories de la societat: J.J. Rousseau

Segona part (50%)

La fi de la raó moderna i la seva objectivitat

Tema 6. la qüestió del llenguatge i la veritat:

6. 1. Contra l'objectivitat científica de l'economia política: la revolució proletària- Karl Marx.
6. 2. Contra la bondat religiosa de la moral dominant: la voluntat de poder individual- F. Nietzsche
6. 3. Contra la veritat del sentit comú: inconscient - Sigmund Freud.

Tema 7. La materialitat de l'objectivitat històrica: el legat del materialisme filosòfic

7.1. L'humanisme materialista o l'antihumanisme polític- Karl Marx.

7.2. La plusvàlua i l'alienació humana: el poder de l'idealisme -Karl Marx.

Pensament crític contemporani

Tema 8. La teoria crítica social: l'escola de Frankfurt.

8. 1. Crítica a la lògica de la racionalitat instrumental -Horkheimer- T.W. Adorno.

8. 2. Els límits de la raó il·lustrada: el domini de la naturalesa (objectivitat i cosificació) i la barbàrie (el subjectivisme irracional)- T.W. Adorno

Tema 9. El pensament crític francès: filosofia de l'acció pràctica.

9.1. Humanisme, existencialisme i revolució -J.P. Sartre.

9.2. La teoria al servei de la praxi: la crítica com arma de la revolució- Louis Althusser.

Metodologia

L'aprenentatge es desenvoluparà a partir de tres tipus d'activitats diferents:

Activitats dirigides:

- Classes teòriques magistrals: on els dos professors d'aquesta assignatura presentaran els corrents i les problemàtiques corresponents (veure "continguts"), així com l'especificitat de l'autor i text escollits per cada sessió.
- Discussió dels fonaments conceptuals filosòfics sobre els quals descansa la narració filosòfica i científica moderna i contemporània. Identificació de les problemàtiques filosòfiques a través de fonts primàries: valoració crítica de textos originals.

Activitat supervisada:

- Debats col·lectius: desenvolupats a classe, són un mètode perfecte per compartir els problemes filosòfics que l'estudiant està treballant. Aquests alhora permeten fer connexions amb altres disciplines d'humanitats i/o científiques.
- Tutories personalitzades: per acabar d'assimilar continguts amb certa dificultat, els alumnes disposen de les tutories personalitzades (individuals o en grup): a través del Campus Virtual, via e-mail i/o presencialment (a les hores concertades per les tutories o amb cita prèvia).

Activitats autònomes:

- Lectura dels textos filosòfics: és necessari que l'estudiant realitzi una primera lectura comprensiva dels textos (o fragments) indicats pels professors. Cal que assenyali les problemàtiques filosòfiques trobades, així com els dubtes apareguts en la seva lectura per tal de plantejar-los a classe. En cas necessari, es pot utilitzar fonts secundàries per ajudar-se a l'inici de la lectura esmentada, sense anar en detriment de les fonts primàries.
- Reflexió crítica: cal que l'estudiant no es conformi amb una simple lectura, per tant que faci un esforç crític d'actualització de les diverses problemàtiques plantejades a classe.
- Estudi: un cop fetes les lectures individuals i l'anàlisi col·lectiu a classe, cal assimilar amb certa profunditat les problemàtiques i fonaments conceptuals tractats, així com avaluar la seva actualitat. Per tant, l'estudi amb l'elaboració de resums, esquemes, mapes conceptuals, etcètera, és a dir, tots els recursos necessaris per assimilar els continguts.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes	40	1,6	4, 5, 6, 8
Tipus: Supervisades			
Debats	6	0,24	1, 2, 6, 7, 8
Tutories	5	0,2	4, 5, 6, 8
Tipus: Autònomes			
1. Lectura i anàlisi crítica dels textos	30	1,2	4, 5, 6, 8
2. Aprofundiment en els problemes filosòfics claus	30	1,2	2, 3, 5, 6, 8
3. Estudi	35	1,4	1, 2, 4, 5, 6, 8

Avaluació

Quatre proves diferents seran les avaluades en aquesta assignatura:

Primera prova. Es tracta d'un examen, on s'avaluarà la primera part (veure l'apartat "continguts") del curs (**35 %** de la nota).

Data d'examen: **31 d'octubre**

Segona prova. Es tracta d'un examen, on s'avaluarà la segona part (veure l'apartat "continguts") del curs (**35 %** de la nota).

Data d'examen: **21 de desembre.**

Tercera prova. Es tracta d'una prova oral (grups de 4 alumnes), on s'avaluarà l'assimilació de continguts generals i específics, capacitat de síntesi de les problemàtiques filosòfiques, exposició clara, pensament crític i actualitzat (**20 %** de la nota).

Data **transversal al desenvolupament del curs.**

Quarta prova. Es tracta de la participació activa en els debats originats a classe (**10 %** de la nota del curs), on s'avaluarà les intervencions clares i alhora amb certa complexitat de les problemàtiques plantejades.

Data: **transversal al desenvolupament del curs.**

Revisions: el/la professor/a comentarà a classe, en termes de grup, els resultats de les proves realitzades. En cas de què un/a alumne/a vulgui revisar la seva prova de forma particularitzada, el/la professor/a donarà un dia i hora per les revisions.

Nota final serà la suma de les quatre proves. Per ser avaluat, cal presentar-se a totes les proves. S'aprovarà el curs a partir del **5, 5** **nota final** sobre 10.

Reavaluació: es poden presentar aquells alumnes que no hagin superat algunes de les quatre proves, realitzades o lliurades en el termini establert. Només per causa major (justificada formalment) es podran presentar a la reavaluació aquells alumnes que no s'hagin presentat o lliurat algunes de les proves d'avaluació. En aquest cas, la nota mitjana ha de ser superior a 3. En tots els casos, l'alumne serà avaluat dels continguts no superat.

Recordeu: constarà com a NO AVALUABLE L'ALUMNE QUE PRESENTI MENYS d'un 30% de les proves.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Primera prova	35%	1,5	0,06	1, 2, 5, 6, 7, 8
Segona prova	35%	1,5	0,06	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
Tercera prova	20 %	0,3	0,01	1, 2, 4, 5, 6, 7
Transversal o quarta prova	10 %	0,7	0,03	1, 2, 5, 6, 7, 8

Bibliografia

Bibliografia

específica part

Descartes, René (1637): Discurs del mètode; Barcelona, Edicions 62, 2002.
(1641): Meditaciones metafísicas con objeciones y respuestas; Madrid, Alfaguara, 1977.

Hume, David (1748): Investigació sobre l'enteniment humà; Barcelona, Istme, 2004.

Kant, Immanuel (1781): Crítica de la razón pura; Madrid, Tecnos, 2002.

Maquiavel, Nicolau (1513): El príncep; Barcelona, Edicions 62, 2009.

Pico Della Mirandola, Giovanni (1486) Discurs sobre la dignitat de l'home; Universitat de València, 2004.

Rousseau (1762) Del Contrato social; Madrid: Alianza, 2012.

Segona part

Adorno T. W. i Horkheimer M. (1944) Dialéctica de la Il·lustración; Madrid:Trotta, 1994.

Adorno, T. W. (1951) Minima Moralia; Madrid: Taurus, 1987. (alguns aforismes escollits)
(1966) Dialéctica negativa; Madrid: Taurus, 1969.

Althusser, L. (1970) Ideología y aparatos ideológicos del estado; Madrid: siglo XXI, 2005.
(1968) La filosofía como arma de la revolución; Barcelona: Anthropos, 2014.
(1982) Para un materialismo aleatorio; Madrid:Arena, 2002.

Freud, S. (1930) Malestar en la cultura; Buenos Aires: Amorrortu, 2016.

Nietzsche, F. (1887) La genealogía de la moral; Madrid: Alianza, 1997.

() El nacimiento de la tragedia; Madrid: Alianza, 1990.

Marx, K.(1843) Sobre la cuestión judía; Buenos Aires: Prometeo, 2004.

(1844) La sagrada familia, Madrid: Akal, 2013.(capítols escollits)

(1844) Manuscrits econòmic-filosòfics. Barcelona: Alianza, 1995.

(1845) La ideologia alemana. Madrid: Akal, 2014. (alguns fragments escollits)

(1867) El capital. llibre 1. Madrid: Fondo de Cultura Económica, 2014.

Web: <http://www.marxists.org/espanol/index.htm>

Sartre, J.P. (1946) El existencialismo es un humanismo, Buenos Aires: Edhesa, 2007.

(1960) Crítica de la razón dialéctica, Buenos Aires: Losada, 2004.

Bibliografia complementària

Manuais de consulta

Bréhier, E., (1928) Historia de la filosofía y la ciencia;Madrid: Tecnos, 1998.

Châtelet, F., (1972) La philosophie et l'histoire, 8 Vol.V; Paris: Hachette, 2000.

Copleston, F., (2001) Manual de filosofía, 9 vol; Barcelona: Ariel, 2011.
Geymonat, L., (1998) Historia de la filosofía y de la ciencia; Barcelona: Crítica, 2005.
Reale, Giovanni et. Al. (1983) Historiadel pensamiento filosófico y científico, 3 Vol; Barcelona:Herder, 1995.

Diccionari

Ferrater Mora, J., (1979), Diccionario de filosofía, Madrid: Alianza, 1990.